

De peccato

qz timent qz vtilitati z statui aliorum de
pereat. ad quos magis inclinans ex affe-
erato e singulari. Remediū cōtra hoc qz
hō cōem amorē habeat ad oēs bonos.
et diligenter fugiat amorē singulare z
pūatum. z etiā oēm acceptatōem perso-
narū. z p suū amorē ad nullū se inclinet
nisi inquantū hoc ad eternā beatitudi-
nem dirigere z iuuare poterit. qz p h ex-
cludet omē odiū qd se occultare consue-
uit sub simulata specie dilectōis frat-
ne. Tertio inuidia occultat se sub specie
falsi amoris p̄tendētis salutē pximi. qd
apparet maxime in illis q sub ficta spe-
cie amoris humane salutis alijs inuidēt
de bonis sibi diuinitus p̄cessis asseren-
tes qz hoc ideo faciūt qz talia bona salu-
ti eoz nō expediāt. z tñ nō mouentur ex
amore ad hoc: s plus ex fomite odij vel
rancoris. Et ista inuidia sic expellit. qz
homo sinceriter desideret qz qlibet ali-
possit vti bonis sibi diuinitus p̄cessis ad
laudē dei z p sue salutis augmēto. z sp
p̄sumere meliora de pximo qz de seipō.

De ira

Tercio vidēdū est de tercio vi-
cio capitali qd est ira. que s̄m
Aug⁹. nihil est nisi vlciscēdi li-
bido. **A**d detestatio-
nē vero ire p̄mo valere p̄nt p̄ba sacre scri-
pture q nobis dissuadent illā. vñ Gen.
xlv. Dixit ioseph fratribz suis redeūtibz
ad patrē suū. ne irascamini in via. Sic
z nos frēs sumus in via ad patrē nostz
celestē singul diebus dietā vnaz facim⁹
cū sumus in gr̄a. ergo nō debemus ira-
sci. Vñ Eccl. viij. Nescis velox ad irascē-
dum. vñ Jaco. i. Sit aut oīs hō velox
ad audiēdum: tard⁹ ad loq̄ndum z tar-
dus ad iram. Secdo p̄t valē ad detesta-
tōem hui⁹ viciij. s. ire si oñ datur q̄ntū ira
displiceat deo. P̄mo qz hospitū eius
multū turbat Vñ ad Eph. iij. Nolite
zriscare sp̄m̄ scm̄. Greg⁹. Duz ira aim

pulsat sp̄m̄ scm̄ suam hereditatē turbat.
imo quādoqz patrē z filiū z sp̄m̄ scm̄ de
hospitio expellit. z diaboliū introducit.
sicut in pace fact⁹ est locus dei: sicut ira
dyaboli. Irē h̄magine eius in templo
dissipat: z diaboliū loco eius ponit Vñ
sup illud Job. v. Virū iustus interfecit
iracūdia. dicit glo. V̄suetudo h̄ma-
ginē dei in nobis seruat qz sp̄ est tranq̄-
la. s ira dissipat qz multis p̄turbat.
Qz aut multū displiceat deo cū h̄ma-
go eius in hōie dissipat ostendi potest
p hoc. dicit Aug⁹. sup ps. In ciuitate
tua h̄maginez ipsoz ad nihilū rediges
Merito inq̄t h̄magine ipsoz ad nihilū
rediget deus in celesti ciuitate. qz ipsi in
sua terrestri ciuitate h̄magine ei⁹ ad ni-
hilū redigerūt Et etiā p hoc qz tān pe-
catū reputaret si aliqs h̄magine cruci-
fixi in eccia dissiparet z ydoliū alicui⁹ de-
monis p ipso poneret. Irē qz nullū vi-
ciū magis p̄temnit deū qz ira. hoc viciū
apte se contra deū erigit. Vñ Job. xv.
Lucurrit aduersus eū erecto collo hō
iratus ipm̄ deū cōtumelijs afficit: z niti-
tur spuere in faciē eius Insup iracūdius
aufert deo dominū suū. z diaboliū facit
dñari ibi. z hoc fit dñi vindictā sibi vsur-
pat quā deus sibi soli retinuit. Deut.
xxxij. Dea est vltior ego retribuā Ter-
tio valet ad detestatiōem hui⁹ viciij qz h
viciū valde placet diabolo. P̄mo qz
valde potens est ad impugnatōem ho-
minū z destructōez. qz p iram multū do-
minat diabolus in hōie. Nō em̄ timet
hō iratus facere qd diabolus p̄cipit ei.
quantūcūqz magnū peccatū sit: nō pat-
vixit: nō parcat filio. immo hō iracūdi⁹
deo z matri eius nō parcat: z sanctis in ce-
lo qn eos afficiat z tumelijs. Irē placet
ira diabolo. qz hoc peccō lucrat diabolo
plures hoīes. qz totā domū vel vnam
villā vel vnā patriā hō iracūdius puo-
cat ad iracūdiam. vñ Prouer. xij. Ira-
cūdius puocat rixas. qz aut paries ē mi-
tigat suscitatas. Vñ iracūdius potest

videtur dicitur de velle
adipari. s. p̄s. s. G.
abolo dicitur dicitur velle
voluntate dicitur dicitur
uat in dicitur dicitur in m
vultu dicitur dicitur. C.
ad dicitur dicitur qz velle
multū. homo nocetio ce
tatur. v. p. q. dicitur dicitur
in facie. qz dicitur dicitur
ita qz qz dicitur dicitur
regaliter dicitur dicitur
nuit dicitur dicitur dicitur
Eccl. 30. Velle dicitur
hoc patet in dicitur dicitur
ides dicitur dicitur. Item qz
in ratione. Vnde dicitur
aim. n. p̄s. dicitur dicitur
bol dicitur dicitur qz velle
ur p̄s. dicitur ad dicitur. S.
vult dicitur p̄s. qz dicitur
qz dicitur dicitur dicitur
p̄s. dicitur dicitur dicitur
vult dicitur dicitur dicitur
do dicitur dicitur dicitur
molitum: dicitur non
cuius mole. Sic dicitur
oculos meus p̄ iracūdiā
hōiem potest dicitur
dicitur dicitur dicitur
let ad dicitur dicitur
ce dicitur dicitur dicitur
aim dicitur. Qui dicitur
tent dicitur. s. dicitur
manti dicitur dicitur.
iracūdius p̄s. qz dicitur
dicitur. illā dicitur dicitur
iracūdiā potest dicitur
nites dicitur dicitur
p̄s. dicitur dicitur dicitur
vella dicitur dicitur
de em̄. Solomon dicitur
nites dicitur dicitur dicitur
s. enā dicitur. Vnde dicitur
go fuit dicitur dicitur
bona dicitur dicitur dicitur

na est. ergo deberet gaudere de bono et non de malo. h. hoc accidit quia malicia est quodammodo eis in naturam conuersa. et ideo de malicia gaudent inuidi. Inuidi videtur peiores porcis. porcus enim porco qui occiditur comparatur. h. inuidi oppositum faciunt. **Quarta** filia est tristitia in prosperis proximi. et hoc vtiq; malum est. et talis est infelicitissimus hominum. quod patet ex hoc quod inuidus excecatur ubi deberet illuminari. **Job. v.** Per diem incurreret tenebras. **Bregori.** Dens inuidi cum de alieno bono affligitur de radio lucis excecatur. Inuidi a deo sunt infelices quod ipsi amittunt quicquid alij lucrant. quia ipsi de sanitate aliorum infirmant. et de vita moriuntur. Sicut deum diligentes omnia cooperantur in bonum. ita e converso invidis omnia cooperantur in malum que audiunt vel videtur. quia si bona vel prospera contingant tunc affliguntur propterea. si autem mala et tristitia tunc letantur. et hoc sepe cedit eis in periculum. vnde **Seneca.** Urinam inuidi in omnibus ciuitatibus aures et oculos haberent: ut de singulis prosperitatibus hominum torquerentur. **Quinta** filia inuidie est detractio. Qualiter autem detractio detestanda est. et quomodo fiat detractio. et de his que libenter audiunt detractio nem: hoc totum habetur in quinto precepto. **P. 2. Q.**

Sequitur quarto videre quomodo inuidia occultat se sub triplici specie virtutum. **Primo** sub falsa specie zeli et rectitudinis. et hoc maxime contingit in illis que se dicunt odire vitia hominum. et cum se diligenter resumerent inueniret se non odisse vitia sed naturam. Et inde est quod isti etiam frequenter dicunt solum se reprehendere vitia aliorum ex zelo rectitudinis. cum tamen hoc plerumque faciant ex fomite odij. quia invident alijs ex hoc quod sibi parificant vel quod ipsos excellent in his quebus singulariter appetunt apparere. Et ista occultatio secundum **Bregori.** est nimis periculosa. quia ut ipse dicitur est difficilis ad cognoscendum et etiam ad repellendum. Nam ut ibidem dicit **Bregori.**

xxxij. li. moral. Error dum virtus creditur difficile emendatur. quia sepe dum homo credit se exercere virtutis actum: exercet potius vitiosum. Et exinde ulterius contingit quod homo quandoque suos proprios defectus defendit et occultat sub specie virtutis aut amoris aut exercitij virtuosum. Remedium contra potest esse illud. Nam que scire desiderat an ipsum hominem vel potius ipsius vitium odiat. hoc ex eo scire poterit. quod homo seipsum perscrutetur et diligenter attendat. vtrum sincero corde et dulciter ad illum afficiatur cuius vitium persequitur. Et si inuenit quod illum hominem dulci corde amplectitur. signum est quod solum ipsius vitium detestatur. vnde **Bregori.** in moral. Affectus interne dilectionis excludit amaritudinem odiosi leuoris. Si erga illum aliquam amaritudinem sui cordis deprehendit: nouerit se non ipsum vitium sed naturam sub specie virtutis detestari. Et huius inuidie **Bregori.** triplex signum ostendit. Primum est quod facies hominis ex eo pallescit quoniam ipsum cui inuidet intuetur. Secundum quod oculos suos deprimat nec ipsum delectabiliter valet intueri. Tertium signum quod sepe mens hominis pro inuidiam tantum amarificatur quod pro interna amaritudine dentes quidam prope strident. et membra exteriora frigescent. Item secundum remedium contra hoc est quod homo discretionis oculo dulciter penset quod prosperitas proximi sui bona sua in nullo diminuit. Et ideo sibi gaudere debet de bonis sibi diuinitus concessis: nec de ipsis bonis leuoris aculeo sauciari. **Bregori.** Diminutio leuoris est affectus interne dulcedinis. Secundo inuidia se occultat sub falsa affectioe fraterne charitatis. et maxime apparet in illis qui sunt ex speciali affectu ad aliquas personas vel ad ordinem aliquem inclinati. quia moleste ferunt si alijs ordinibus aliquid commodi prouenit aut honoris. Et isti frequenter extenuant bonum quod relucet in personis aliorum ordinum siue in conuersatione siue in doctrina salutari. Quod exinde contingit

E De peccato

possunt sustinere iniuriam dei. Sed illi
nō curant de ei iniuriam qui in domibus
suis pmittunt deum omnipotēte blas-
phemare: et lufozes ludere. et potatores
inebriari. et fornicatores luxuriari. et iſu-
perchorizantes pmittunt chorizare sic
de alijs. Et hoc ideo pmittunt. quia lu-
crum tpale inde acquirunt. et tale lucrū
deo et p̄p̄saluti p̄ponunt. ergo tales i
hoc offendunt se esse filios diaboli. et nō
dei. Quis em̄ fidelis filius posset sustie-
re equanimiter iniuriam sui dilecti p̄is
quin hoc tradideret et impediret quan-
tum posset. sic similis est de deo et filijs
dei. ergo irasci super p̄p̄ia peccata et ali-
ena peccata. et vindicare iniuriā dei. et q̄
ip̄e hō non p̄ficiat in bona vita sicut cete-
ri homines. talis ira est bona et laudabilis
et nullum peccatū. Dicit em̄ Bonauen-
tura de ordine fratrum minorū. q̄ affe-
ctus ire datus est homini: ut irascatur vi-
cijs et malis suggestionibus. sic q̄ nō pa-
tiatur se trahi in consensu peccati. et ut
vlescatur dei iniurias et trāsgressiōes iu-
sticie. Sic legimus ch̄m iratum fuisse
phariseis: et alijs non recte agentibz. Et
similiter hoc idem legitur de alijs pluri-
bus sanctis. et sic hec irā vocatur zelus iu-
sticie. Secūdo est quedam ira subita. et si-
ne ratione deliberationis que ventralis ē
q̄ i aliqbz hōibz ignis ire cito accēdit et
cito remittit. et in aliqbz tardius accēdi-
tur et tardius extinguit et illi peiores sūt
peioribus. vnde Aug⁹. Melior est q̄
q̄uis ira sepe tēp̄retur tamen festinat q̄
sibi remittat ille: cui se fecisse cognoscit in-
iuriam: q̄ qui tardius irascitur. et ad ve-
niam petendam tardius inclinatur. Vñ
etiam Hiero. sup̄ epl̄am ad titum. Neq̄
vero qui aliquā irascitur iracundus est: s̄
ille dicitur iracundus qui crebro hac pas-
sione supatur. Ergo si quis ex surprēp-
sione cōmouebitur. et q̄ cito ratio hoc ad-
uertit: tūc hoc expellat. et sic solū peccat
venialiter. Tertio cum quis irascitur: et
in modico se vult vindicare q̄uis etiam

bene possit se in magno vindicare tūc nō
let facere: tunc talis ira et cōmotio p̄t p̄-
uitatem vindicte potest solū esse peccatū
veniale: sicut trahere puez per crines. et
sic de alijs. Quarto cum quis irascit
in seip̄o: et impatiens efficit: et tamē in-
lo vult illam iracundiā vindicare: nec p̄-
bo nec facto. Et hoc idem quādoq̄ cō-
tingit ex naturali cōmōtione q̄ homo i
seip̄o cōmōtus est. et tamen illam irā nō
vult p̄ducere ad effectum. et sicut talis ira
etiam potest esse p̄cōmveniale. Fr̄i Cas-
siodorus. Venialis ira est que non ducit
ad effectum. Quinto cum quis irascit
cum deliberatione et cum cōsensu ra-
tionis: et in animo cogitat quō se posset
vindicare: licet hoc non ostendat. et talis
ira deliberata est peccatum mortale. Et
talis sic irascens: reus erit iudicio. Vñ
Dath. 5. Omnis qui irascitur fratri
suo reus erit iudicio. Talis enim ad iu-
diciū dei citabatur: et qualiter illud p̄-
ceptum. Diliges p̄ximum tuū sicut teip̄-
sum suauerit: requiratur. Quō tunc
respondet iracundus homo qui sepius
et frequēter mala cogitavit aduersus p̄-
ximum. et deliberato animo affectauit
vindictam super p̄ximo. Et talis q̄d̄
sic stat in tali ira et rancore quaz gerit in
corde contra p̄ximum: tunc semp̄ est in
statu damnationis. Vñ dicitur p̄ph̄ta. In
tpe vindicte disperdet te. Item alibi le-
gitur p̄ p̄ph̄am. Eccl̄i. 28. Qui vindicat
ri vult. a deo inueniet vindictam. L
Sexto quādo ira non soluz in corde
retinet: sed etiam per signa exteriora oñ-
ditur. Signa autem huiusmodi sunt il-
la. scz nō loqui: facies auertere a p̄ximo
vel eū toruovultu respicere: et q̄n̄ ei obui-
are debet: tūc ad aliā plateam vadit vel
oculos inclinat: ne eū respiciat et sic d̄ ali-
is: talis reus erit consilio. Ergo dicitur
Dath. 5. Qui aut̄ dixerit fratri suo ra-
cha. Racha s̄m Remigium est interie-
ctio indignantis. ut eū diceretur a dolē-
te heu. et a cadēte heu. Cōsiliū aut̄ trinita

ita et y...
is et...
dicitur...
et omnes...
etiam...
ostendit...
revidetur...
nec libere...
sancti...
li orare...
dem pro...
eudam...
Signum...
sanctum...
quoniam...
qui p̄...
it Signum...
q̄ in iudicio...
malos...
in camino...
denunt...
lum ostendit...
tur et...
entus...
S. Quis...
erit...
verum...
cāni...
q̄ 7. Propter...
mortale...
non...
q̄ren...
tam...
si...
mala...
mala...
p̄...
sua...
car...
fno...
sola...
vni...
causa...
de...
n̄...
re...
quem...

nis est q̄ eadem mensura remetietur eis
 id est sicut ipsi proximis suis signa ire on̄
 derunt: sic christus et beata virgo maria
 et omnes sancti et omnes angeli ostēdet eis
 etiam signa ire et indignationis. **Christus**
 ostēdet eis iram suam: q̄ nunq̄ eum le-
 te videbunt. et q̄ nunq̄ miserabitur eorū
 nec liberabit eos a penis: etiam si omnes
 sancti orarent pro eis: **Hieremie. 7.** No-
 li orare p̄ populo hoc: nec assumes lau-
 dem pro eis. id est oratōem. quia nō ex-
 audiam te. **Signum ire beate marie et**
sanctorum est. q̄ nunq̄ aliquod suffra-
gium eis faciunt. Exemplum de diuite
qui petiuit guttam aque: et non obtinu-
it. Signum ire sanctorum angelorū est
q̄ in iudicio erubunt angeli. et seperabūt
malos de medio iustorum. et mittēt eos
in caminum ignis. ibi erit fletus et stridor
dentium. ¶ Septimo quādo ira nō so-
lum ostenditur signis. sed etiam exp̄mi-
tur verbis maliciois et vituperijs. et tal-
erit reus gehenne ignis. Unde **Math.**
5. Qui autē dixerit fratri suo fatue: reus
erit gehenne ignis. Circa quod querit̄
utrum cōtumelia vel iurium sit pecca-
catū mortale. Respōdeo s̄z **tho. sc̄da se.**
q. 72. Proprie per se utriq̄ est peccatū
mortale nō minus q̄ furtum vel rapina
non em̄ homo minus amat honore suū
q̄ rem possessam. Ergo sicut est pecca-
tum mortale furtū vel rapinā cōmittere
sic et p̄tio iurium dicē. Differt autē contu-
melia a conuicio i hoc q̄ per v̄ba contu-
meliōsa representat p̄rie defectū culpe. s̄
p̄ iurium representat ḡn̄alit̄ q̄cūq̄ defectū
siue culpe siue pene. ¶ Nō si q̄s alicui di-
cat iniuriose eū esse cecū. iurium q̄dē dicē
hō nō iuriam. Si autē dicat q̄ sit fur: nō
soli iurium: s̄ et iuriam infert. sepe t̄n
vni p̄ altero ponit. Itē q̄rit an liceat
causa correctionis iurium dicere. Respō-
deo s̄m **tho. sc̄da sc̄da. q. 72. Sicut licet**
t̄n est aliq̄ vberare v̄l in reb̄ d̄nifica-
re causa discipline: sic etiaz p̄t aliq̄s alteri
quem corrigere debet aliquod verbum

conuictiosum dicere **Et hoc modo domi-**
nus vocauit discipulos suos stultos. vt
habetur **Luc. vltimo dicens. **Stultus****
et tardi ad credendū. Et ap̄ls ad **Gal.**
1ij. dicens. **O insensati galathe. tamen**
sicut dicit beatus **Augustinus. Nisi ex**
magna necessitate obiurgatōes sunt ad
hibēde in quib̄ nō vt nob̄. s̄ vt d̄no fui-
atur insistem̄. ¶ Valde necessaria est di-
cretio vt hō moderate talib̄ v̄bis v̄taf-
q̄ posset esse tā graue iurium q̄ p̄ v̄buz
incaute. platiū auferret honore ei⁹ contra
quē p̄ferēt: et t̄n posset hō peccatē mor-
talit̄: etiā si nō intēderet de honozatiōe
alteri⁹. Sicut si q̄s incaute alium ex lu-
do p̄cutiens grauiter lederet et vulnera-
ret non excusaretur a peccō mortali. sic et
hic. Itē querit̄ utz hō cōtumelias sibi il-
latas debeat sustinere. **Rūdeo s̄m **br̄m.****
****Tho.** vbi. s̄. sicut in alijs iniurijs: sic et**
in verbis iurum tenemur h̄e aīm
p̄paratū ad toleratiā si expediens fuerit
Quis t̄n oportet vt iurum repellat
mus p̄pter duo. Primo q̄dem p̄pter bo-
num eius q̄ iurum infert vt videlicet
ei⁹ audaciā rep̄mam: vt d̄ cetero talia
nō attēptet. Sc̄do. p̄pter bonū multoz q̄
rū p̄fectū p̄ iurum nobis illatas im-
pedit. Sciendū autē q̄ si ille erit reus ge-
henne ignis qui dicit fratri suo fatue eū
iurum dēdo. q̄d t̄n cre⁹ erit ille q̄ d̄t. primo
suo fur. latro. neq̄. adulter. et h̄ cum clā-
mōre: vt ab alijs audiat: et corā eis sic cō-
fundat. Et iusticia dei req̄rit h̄ q̄ eadē
mēsurā remetiet eis: s̄. q̄ d̄s obijciat eis
peccā ip̄oz iurum dēdo eos corā scrijs et an-
gel⁹ ei⁹. sicut ipsi iurum dēderūt p̄rimos suos
obijciendo eis peccata et defectus eorū
aīo iurum dēdi. Sicut et maledictiā q̄ male-
dicit p̄rimis. videlicet vxorib̄ et filijs et ali-
is hoībus incurrūt maledictiōem et naz
de qua dicit **Math. 25. Itē maledicti**
ignē eternū. Octauo cū hō ex ira p̄cedit
ad factū p̄tra p̄rimū. sicut p̄cutē. vulne-
rare vel occidere: vel minas imponere
deū et iusticiā. et hoc ē valde magnū pec-

De peccato

catū. qz occidere p̄ximuz: z effundē san-
guinem innocentē est unum p̄c̄m de q̄
tuor peccatis clamantibz ad celū. Unde
dixit dñs Gen. 4. Vox sanguinis fra-
tris tui abel clamat ad me de terra. male
dicta terra que aperuit os suū z suscepit
sanguinē fratris tui. si terra ē maledicta
que sanguinē innocentē suscepit. qđ tūc
de illo erit qui sanguinē innocentē effun-
dit ztra deum z iusticiā. ergo quicumqz
ex vindicta z iracūdia ledit vel p̄cutit p̄-
ximū vel vulnerat: peccat mortalit̄ toti-
ens quotiens. Circa qđ querit̄ utz vir
p̄cutiens vxorem p̄ziā peccet mortalit̄.
Respondeo si causa correptionis z mo-
derate hoc fecerit non peccat mortaliter
quia superior habet corripere inferiorem.
Sed vir est caput mulieris: z non econ-
uerso. Unde Gen. 3. dixit dñs ad eū.
Sub viri potestate eris: z ip̄e dñabitur
tui. Si autē ex vindicta z ira: z sine causa
eā ledit z p̄cutit. peccat grauit̄. Hoc autē
aduertendū est de illis qui cū offensi su-
erint ab alijs siue in taberna. siue alias:
z non p̄nt se vindicare in eis: tunc vindi-
cā talē inferunt suis vxoribz sine causa.
z in hoc grauit̄ deū offendunt.

Quot sint filie ire. z quādo pec-
cata mortalia sūt.

Sequitur declarare: quō filie ire
sint peccata mortalia. Circa qđ
sciendū qđ prima filia ē rixa. h̄ ē
audax volūtas vindicādi iniuriam suā
z p̄cedēs ad actū vindicādi. hoc est qñ-
do nocet alteri ex ira: z h̄ p̄ opa q̄rendo
vltionē z impediēdo bonū alteri vbi cū
qđ p̄r: siue iuste siue iniuste. Itē h̄z her-
mānū de schulditz. Rixa p̄r dicitur ex eo qđ
est iniusta vindicatio in p̄ximū cū nocu-
mēto corpali: qđ videt̄ eē ztra iusticiā
z p̄c̄z mortale. nisi nocumētū ita parui
momēti eēt qđ nō eēt dignū nosse iniuriā
rū. mīstrī autē iudicē vlt̄ p̄tātis publice ali-
quē debite capēdo vlt̄ inuadēdo nō di-
cunt̄ p̄rie rixari h̄ iusticiā exeq̄. Sicut qđ
se defendit cū moderamē inculpate tu-

tele solo aīo repellēd̄z eua dēdi iniuriā
non aīo iniuriandi etiā si aliū ledat: cur
alias ei? inuasionē subterfugere nō valz
nō peccat: nisi vlt̄ iniuriā faciat. vlt̄ mode-
ramē inculpate tutele excedat. vbi gr̄a.
istevidebat sibi iniuriari qđ p̄cuteret euz
pugno vlt̄ pua v̄ga. z ali? ecōtra extrahit
gladiū z ille inf̄fecit inuadētē eū cū v̄ga:
vlt̄ alias q̄uit vulnerat. Nota s̄m Her-
d̄ schul. Si q̄s h̄z iustā vlt̄ legitimam
cām irascēdi p̄ se. ita tñ qđ mor? ire eēt ni-
mis inordiat̄ z nimis vebemēs inter?
z exteri? tūc credo si p̄cedat ex habitu vi-
cioso: s. ex supbia vlt̄ inuidia vlt̄ ira z inha-
bituata voluntate: vbi habit? z p̄nc̄pia
ex quibz tal mor? p̄cedit sūt p̄c̄a mor-
talia. Credo etiā: qđ illa inordinatio ire
sit p̄c̄m mortale. qz refert̄ in eundē fon-
tem viciū vñ p̄cedit. Vel si nō p̄cedat ex
habitu victioso: h̄ ex hoc graue scā daluz
p̄c̄it̄. puta qđ ille ecōtra quez irascit̄ mo-
do inordiat̄. vel ali? audiet̄es aur vidē-
tes ad p̄c̄a mortalia impellant̄ hoc qđ
mor? hui? irē tā inordinat̄ ē. qđ alias ad
dicta p̄c̄a nō mouerent̄. p̄c̄m mortale
credo i dicto mō cōmitti. Si tñ tal mo-
tus inordinat? nō p̄cederet ex habitu vi-
cioso. nec graue scā daliū gñiaz. sed ex na-
turali cōplexione irascētis pueniret. qui
forte multū eēt colerice vlt̄ debil. vlt̄ infir-
mus. posset esse p̄c̄m veniale: nisi tunc
debilitas vlt̄ mor? colere inordinat̄ ac-
censionē ire causans ex culpa mortali p̄-
ueniret. puta ex nimia ebrietate vlt̄ gula
vlt̄ aliqđ h̄mōi. Vel ip̄e mor? inordinat̄us
ire itm irascētē inflāmaēt qđ a charitate
deicit̄ p̄xi exaceret. Secūda filia est ri-
mor mētis. h̄ ē volūtas vindicādi fugiēs
aduersitatez p̄t̄ estimatas inimicitias:
sic qđ cogitat z imaginat̄ quō possit ali-
nocere: z eū vincere. Tercia filia est in-
dignatio z ē volūtas se vindicādi p̄ signū
molestie. qđ exteri? ostenditur. sic qđ ex
ira aliū p̄pendo in corde z p̄ nullo re-
puto. z qđ me tā dignū reputo: qđ mēto
nō deberet mibi talia facere. Et hoc est

he d...
 ti q...
 mōis...
 nō...
 p̄...
 dicit̄...
 rixos...
 dolum...
 ra mortale...
 mēta...
 p̄...
 nū...
 vinctū...
 quod...
 munit̄...
 Scād...
 ditz...
 vna...
 facta...
 dicit̄...
 p̄c̄m...
 to gran...
 hanc...
 nec...
 reo...
 ex...
 ha...
 haur...
 uo...
 talis...
 dicit̄...
 vlt̄...
 can...
 ledit...
 tu...
 res...
 ue...
 de...
 mor...

tra puenit: et est ytiq; puerum. Sciendū
 tū q; sūm **H**ermannū de schul. qn̄ timor
 metis et indignatio tm̄ sunt ex impe/
 tu naturali coeunte vel melā colice cōple/
 xionis et non pcedunt vltērius ad extra
 possunt esse peccā venialia. Sed si pce/
 dunt ex viciōso habitu superbie vlt' alte/
 rius peccati mortalis vlt' alias graue scā/
 dalum generaretur possunt esse pecca/
 ta mortalia: **E** **Q**uarta est cōtu/
 melia que est voluntas vindicans se p ex/
 probiatōem maloz q; scz homo impo/
 nit alteri scādalum et malum vt possit se
 vindicare: et imponit alteri aliquā falsum
 quod vtiq; graue ē. Quia peccm̄ nō di/
 mititur: nisi sic fama ablata restituatur
Sciendū etiā sūm **H**ermannū de schul/
 ditz. si ille q; aliū contumelia afficit vlt' con/
 uitiat pferit talia iuitia. et facit illuloria
 facta. q; s; se sūt iniuriōsa aīm pxiimi cō/
 citātia ex eo q; famā vel honorē auferūt
 peccm̄ mortale est contumelia tal'. et mul/
 to grauius q; furtū vel rapina **S**i autē
 facta vel verba talia sūm se nō sūt viciōsa
 nec iniuriōsa: et fiant ex leuitate aī. vlt' ex
 loco: tūc pnt esse peccā venialia. nisi tunc
 ex leuitate aī vel loco ita grauis contume/
 lia fieret q; hoīs honorē totalit' auferret
 sicut em̄ q; ex leuitate animi hoīem gra/
 uiter verberaret vel lederet in corpore mor/
 taliter peccat: ita nō est dubiū qn̄ iuit'
 aīm hoīs conturbās honorē eius vlt' famā
 ex leuitate animi auferēdo mortalit' pec/
 caret. Ad cōtumeliā ergo reducūt ma/
 ledictio pxiimi. derisio: et oīs cōminatio
 et vilipēsiō vboz vlt' factoz. **Q**uinta fi/
 lia est clamor. que est voluntas se vindī/
 cās exaltādo vocem per vituperiū ad
 aliorū aures pueniens. **C**lamāt em̄ isti
 iracundi et furibūdi ex nimia ira: volen/
 tes p hoc confundere pxiimū: quod gra/
 ue est et scādolosum q; homo honest' de/
 bet se sic de honestate. et honorē dimi/
 nuere. **S**ciendū tamē sūm **H**ermannū
 de schulditz q; quidam ex natura sūt cla/
 morosi. et horū clamor possit qn̄q; eēve

nialis **S**i tamē ex viciōso habitu pecca/
 ti mortalis pcederet vel grauem occasi/
 onem peccati tribueret vel pberet talis
 clamor. vlt' graue scandalū vel atrocē in/
 iuriā terroris vel vituperatōis. nulli du/
 bium qn̄ esset peccatum mortale: multo
 mag; q; si diceret fratri suo sine causa ra/
 cha **S**exta filia ē blasphemia
 q; est voluntas se vindicans p opprobriū
 deo vel sanct' illatū. **B**laspheare est
 deo attribuire qd sibi nō est pxiimū. vlt'
 cū ab eo remouetur quod est sibi pxiimū
Sciendū sūm **H**ermannū de schulditz:
Blaspheia est grauiissimum peccatū
 mortale. q; maxime charitati diuine cō/
 trariat: imo videt ponere quoddā odū
 um dei. nec excusat aliq; q; blasphemū
 am pmitit absq; deliberatiōe et subita
 ira. sicut nec aliq; excusaret a peccō mor/
 tali si ex subito motu ire aī plenam deit'
 beratōem hoīem iterficeret. nisi tunc ho/
 mo ira subito in vba pxiimū pereret: q; nō per/
 pederet aliquo mō q; eēt vba blasphe/
 mie aīq; ea ptulisset. tunc pnt esse pecca/
 tū veniale. **A**bi etiā aduertendū est q;
 blasphemia pnt pmitteri nō solū vbo: s; et
 am facto. **N**ullus em̄ dubitet quī ille q;
 plenum psum habet intrinsecus de v/
 bis vel fact' blasphemie ptra dei reue/
 rentiam intentādis tam blasphemet in
 corde. **N**ec dubiū esse potest qn̄ sicut il/
 le q; blasphemat verb' diuine reuerentie
 derogat: verba mala in deum iaculādo
 vel turpia iuramenta in derogatōem di/
 uini honoris assumēdo: sic et multo ma/
 gis blasphemaret q; niteret pxiimū et se/
 uis factis diuinā reuerentiam ipugnare
Sicut de qdā ribaldo dicit. q; cū turbat'
 esset: eo q; ad taxillos aliquā pecuniā p/
 didisset: extracto gladio suo pteat eum
 sursum in aerē q;si volens se de deo vidi/
 care. **E**t ecce gladius reuersus est crue/
 rat'. **E**t iterū mag; blasphemaret q; in
 respectū diuini honoris dei hūmagine vlt'
 crucifixū lapidaret: vlt' luto macularz. vlt'
 execrabiliter et irreuerēter aliqd iordinatū

E De peccato

In crucifixo vel diuina imagine depingeret
quod quod malis verbis iacularetur.

Sequitur declaratio illius: quomodo se
ira occultat sub specie virtutum
Circa quod sciendum: quod illud vitium
sub triplici specie virtutum se occultat. Pri-
mo modo sub specie zeli iusticie. **U**n-
de Gregorius 32. li. moralium. Plerumque
in uoluntate uic-
is crudelitas agit et iusticia putatur: atque
immoderata ira zelus iusticie et meritum credi-
tur. **R**emedium est hanc occultationem ire do-
ceret Gregorius 7. li. moralium. **E**t est hoc quod nunquam
seuatur quod duo commotio ire mentem occupat et
mentis imperium ante ad uindictam pererit vi-
cere studeat ut eo fiat iustior uictor alienus
quod liberior existat uictor suus. **Q**uomodo autem cog-
noscenda debeat: an ira ex zelo iusticie. vel
ex impatientia procedat. hoc inde potest cognosci.
quod quando ex zelo ratio precedit mentis cognitionem
hoc quasi tranquilla manet. quod per cassiodorum
quod dicit. **S**epe iminabamur innoxii. irasce-
bamur placati. et ne factis possemus ledere
terroribus uerbis uidebamur igerere. **H**oc
etiam patet ex eo quod in correctione et post
illum quem quis corrigit: plus diligit. quam
rati oppositum trahit in ira quam procedit ex im-
patientia. **S**ecundo se occultat sub specie
charitatis proximi et utilitatis eius. quam ma-
xime in illis apparet qui dicunt se non ira-
sci. primo: nisi pro tanto quod res pro ipsum gesta
est in salutem facientis. **S**ed in hoc plerumque
homines decipiunt. quod talis indigna-
tio multoties procedit ex odii fomite quam
ex charitate vel utilitate proximi creditur
manare. **N**ec mirum si in hoc homines de-
cipiant. quod sicut imago in aqua turbida
non apparet: sic in mente dum ira turba-
ta fuerit ueritas non relucet. **H**anc autem per-
turbationem mentis callide percurat inimi-
cus. **Q**uia facit sicut piscator astutus qui
ideo turbat aquam: ut pisces facilius capi-
at. sic et ipse turbat oculum rationis ut homi-
nem possit capere laqueis peccatorum. **R**e-
medium contra hanc occultationem est quod
homo discretionis oculo dulciter penset
si ipse hoc ageret quod in alio reprehendit

an sibi uideatur quod hoc possit sine sue salu-
tis dispendio. et si adhuc de tali facto tur-
bet in alio certus sit quod talis turbatio na-
scatur ex fomite odii: et non ex appetitu sa-
lutis proximi. **Q**uod uicium potissime ex eo
curari potest. quod homo sit sollicitus de con-
suetudine propria: et non temere iudicet facta
aliorum. quod sicut dicit **T**ullius in li. de tu-
sculanis questionibus. Proprium est stulti-
cie uicia cernere aliena et sic obliuisci pro-
pria. **S**ed hec stulticia ex curiositate na-
scatur. quod sicut **A**ugustinus dicit. xi. questionum
Curiosus est genus humanum ad cogno-
scendum uita alienam. et desideriosum ad cog-
noscentiam propriam. **T**ales reprehendit dominus
Luce. viij. **Q**uid uides festucam in oculo
fratris tui. et trabem in oculo tuo non uideras.
Et ab illo defectu multum retrahere
debet. quod legitur de sancto **J**ohanne elemosy-
nario qui hanc uindictam habuit quod nunquam
aliquem pro suis defectibus iudicauit. hoc potius
alios iudicantes reprehendit dicens: peccatis.
Primo contra mandatum christi dicitis.
Nolite iudicare ut non iudicemini. **S**ecundo. quod ne-
scitis quis modo sit quem antea peccare sci-
uistis. **T**ertio ira se occultat sub co-
lore mansuetudinis et patientie. quod in illis
maxime contingit qui se grauius uolunt ra-
cendo et nihil loquendo. quod delectant for-
te ex hoc. vel intendunt magis animi pro-
xiimi commouere. vel intendunt sibi uilez ue-
ritatem subtrahere. vel uindictam spiritus et
loci expectare. ut ex hoc primo grauiter
possint inferre nocentum. **P**rimum est ma-
lum. secundum deterius. tertium pessimum
est. **R**emedium contra hanc occultationem
est quod homo diligenter caueat ne taceat
ratione indignationis. vel etiam prouocationis
sed taceat solum ratione mansuetudinis. **I**te-
raturam intendat ne ex tali taciturnitate. proximo
magis commoueat. et consideret uerum possit
sibi animi proximi magis lenire taceo: tunc
expectet quousque tam ipse quam ille ad man-
suetudinem redeant. **S**i uero potest esse
lenire loquendo. tunc cum charitate et mo-
do dulciori quo potest mentem suam sibi

insinuet. dicēdo sibi. Hoc mihi videtur
ad salutem tuā z ad bonū tuū pertinere. p
tas mihi quia pro melioratione tua feci
eo q̄ salutem tuam desidero sinceris tan
q̄ propriam

Sequitur de remedijs cōtra iram
ppriam. Quoz p̄mum est consi
deratio dñice passionis xpi. vñ
Breg. Si passio dñi ad memoriaz re
uocetur. nihil a deo durum qd̄ nō equo
animo toleret. quod remedium in libro
Numeri. c. xxi. nobis insinuatuz est vbi
legit̄ q̄ filij israhel respiciētes serpentem
eneuz a morfu serpentū ignitoz sanabā
tur. vnus de serpentibz ignitis est ira. a
qua quis sanatur si diligenter attendit
qd̄ christus in cruce p̄ eo sustinuit Tūc
em̄ paciēter sustinebit q̄cquid oportebit
eum p̄ amore christi pati. Quia cū xps
maledicere nō maledicebat. z cum ma
le tractaretur nō aperuit os suum. Vñ
ad illud exemplū nostris cordibus imp̄
mendum hortatur sponsus in canticis.
Donec mesicut signaculum sup̄ cor tuuz
qua reuera q̄cumq̄ illud signaculum et
exemplar patientie cordi suo p̄fecte im
p̄serit. oēm ire impetum facit̄ edoma
bit. **S**cđm remedium contra irā p
prium est silentium Vñ sup̄ illud puer.
xij. Farius statim vindicat iram suam
Dicit glo. Natura ire est vt plata ma
gis ferueat. occultata lāguescat. Et p
uerb. xvi. Qui iponit stulto silētiū iras
mitigat. Stult⁹ est hō supbus. p̄cipue
si iracūduz sit homo ille. Ad illud scđm
remediuz videt̄ pertinere illud ps. Posui
custodiam ori meo cū p̄sisteret p̄ctōz ad
uersum me **T**ertiuū remediū est p̄side
rare vtilitatē quā hz tribulatio q̄ tolera
tur paciēter tā in p̄nti q̄ in futuro Hāc
vtilitatem insinuat nobis Daud cū de
de p̄secutoribz. Circūdederūt me sicut
apes Apes aculeo pungūt. sed ex alia p
te mel tribuūt. Sic p̄secutores vtiq̄ pū
gunt cū tribulatōem inferūt. tñ amandī
sunt. qz mel celestis dulcedinis quodā

modo p̄ferunt. materiā em̄ corone eter
ne hōi misstrant. Vñ ps. Sup̄ dorsuz
meū fabricauerunt p̄ctōres. s. coronam
vite eterne **Q**uartū remediū est pprio
rum defectuū p̄sideratio Facit̄ em̄ sup
portat aliq̄s defectus alioz: qñ ipse del
fectus suos p̄gnoscat: q̄s oportz ab alijs
supportari. vñ Salomō puer. xix. Hō
indigēs misericors est **Q**uintū reme
diū ire est q̄ iracūduz p̄sideret q̄ non
p̄t nocere alijs: nisi ip̄e sibi antea maximū
nocementū inferat. scz aiām ppriam oc
cidendo. Quia qñ iracūduz vult ledere
p̄imum in rebz vel in fama vel in corpe
hoc nō potest p̄ficere nisi oporteat eū an
tea aiām suā ppriā mortificare.

Sequit̄ de tribz remedijs contra
iram alienam **P**rimū est mollis
respōsio. vñ Salomō puer. xv.
Mollis respōsio frangit iram. sermo
durus suscitāt furorem. hō iratus est ol
la bulliēs **P**rouer. xv. Os faruoz ebul
lit stulticiam **I**deo aqua frigida mollis
rñsionis fundenda est. **E**ccl. xvij. Nō
ne ardorē refrigerabit ros. Dulce v̄bū
ē velut ros refrigerās ardorē ire **S**e
cūduū remediū contra alienā iram est
silētiū. vñ Salomon puer. xxvi. Cū
defecerint ligna extinguet̄ ignis. velut
ligna se habent verba q̄ respondent̄ ho
mini iracundoynde ignis ire nutrit. vñ
Eccl. viij. Ne litiges cū hoīe linguato
et ne struas ligna in ignem ipsius. **S**e
curius em̄ cēt etiā om̄ino recedē ab ira
to. sicut aliq̄s recedit ab igne q̄ nō vult
p̄buri. nec calefieri ab eo **V**ñ ad **R**ho.
xij. Nō vosmetip̄os defendētes charissī
mī. s̄ date locū ire. **T**ertium remedi
um est p̄tra iram alienam hñfacere hoī
irato. **V**ñ puer. xxv. Si esurierit ini
micus tu⁹: ciba illū. si sitierit potū ei da
et p̄gregabis carbonēs ignitos sup̄ ca
pur eius. Bñficia que inimico exhiben
tur sunt velut prune accedentes inimē
cos eozū ad amorē. **V**ñ exemplū legit̄
de hoc in vitasp̄atrum. q̄ quidam senex

V De peccato

habuit insidiātem sibi: et ille p̄parauit ci-
baria et portauit ad eū. et sic p̄pter bene-
ficia sibi ab eo exhibita recōcillat? est ei

De accidia.

Accidia s̄m Hugonē li. ij. de
sacramentis sic diffinit. **A**cci-
dia est rediū et amaritudo ani-
mi iordinata: qua iocūditas
spūalis extinguitur: et quodam despera-
tōis p̄ncipio mēs in semetip̄am subuer-
titur. **S**ed **B**erū. dicit q̄ accidia est q̄-
dam animi torpor quo h̄s negligit aliq̄
bona ichoare aut fastidit p̄ficere. **S**c̄e
dum q̄ accidia est peccatum graue **P**ri-
mo q̄ multum displicet deo q̄ homo ē
piger et tardus ad bonū. sicut p̄z ex mul-
tis locis sacre scripture. **E**t p̄mo ex illo
libro **A**poē. ij. **U**tinā frigidus es aut
calidus. s̄ q̄ tepidus es et nō calidus ne-
q̄ frigidus incipiam te euomere ex ore
meo **C**alidus est q̄ feruens est ad bonū
frigidus est q̄ simplr̄ desistit a bono **T**e-
pidus s̄o q̄ medio modo se habet. **E**t
dicit glo. interli. q̄ maior spes est de fri-
gidis q̄ de tepidis. **C**uius rei hec ē cā
q̄ tepidi quandā securitatē accipiūt de
hoc q̄ aliqd̄ boni agūt. et ideo se nō cor-
rigūt. **S**z frigidus id ē p̄ctōres se esse ma-
los p̄gnoscūt. ideo citius p̄uertitur **T**e-
pidus de ore dei euomit qm̄ in deterio-
ra p̄cipitat. vel quando impenitēs mo-
rit. et a p̄sortio sanctorū remouebit. **Q**z
etiā accidia deo multū displicet p̄t ire-
rum ostendi p̄ hoc q̄ d̄ **L**uce. xv. ubi
sic habet. **D**ico vob̄ q̄ ita gaudiū est a.
d. sup̄ vno p. p. agente q̄ sup̄ nonaginta
nouē iustis q̄ nō in. p. c. zē **I**bi dñs feruē-
tem p̄ctōrem post conuersionē nonagin-
tanouē p̄ponit. sicut dux ī p̄plo plus di-
ligit vnū militem q̄ post fugā reuersus
hostem fortiter p̄mit. q̄ cum q̄ nūq̄s fu-
git. nec vnq̄ fortiter egit **P**lus amatur
ager q̄ post spinas et tribulos fructus ybe-
res reddit: q̄ q̄ spinas et tribulos nunq̄

habuit et semp̄ steris extitit. **I**tem p̄t ad
duci q̄d legit **L**uce. xij. de ficulnea fru-
ctum non faciente. ubi d̄. **S**ucci dicit il-
lam: vt q̄d terram occupat **E**t quod d̄
Math. xxv. **S**eruum inutilem eijcit in
tenebras exteriores. **E**t q̄bus pars qm̄-
tum displicet deo accidia. **S**ecūdo ac-
cidia multum displicet deo. q̄ accidiosus
magis est deo inobediēs q̄ creature
irrōnales. cum plus teneatur deo p̄pter
plura bñficia que accepit a deo p̄t alijs
creaturis. **E**xemplum de sole. **P**osuit ei
deus p̄ceptum soli vt singul̄ diebus ve-
niat ab oriente in occidentem. et singul̄
noctibus reuertatur in orientem. nō p̄i-
gritatur nec de die nec de nocte nec esta-
te nec hyeme implere illud p̄ceptum. et
quātūcūq̄ laborat in vna die: tamen
summo mane orit̄ seq̄nti die. et tamē nō
expectat talem remuneratōem laboris
sui vel talē penam negligentie sue qualē
homo. **A**d hoc videtur habuisse respec-
tum **A**ug. cum dixit **I**ndecens ē xp̄ia-
no si radius sol eū in lecto iueniat **P**os-
set em̄ dicere sol si potestatem haberet lo-
quendi. **A**mplius laborauit heri q̄ tu.
et tamē ego surrexi et tu adhuc dormis.
Possumus etiā accipere exemplum ad
detestatiōem huius peccati ab eis q̄ et
terra nascunt. **U**idemus em̄ herbas et
arbores: que cum m̄imum habeāt miti-
um in crescendo ad magnam quātitatē
peruenire. **E**t tali exemplo videtur **S**a-
lomon. puer. vi. d̄scens. **U**ade ad for-
micam o piger et p̄sidera vias eius et di-
sce sapiētiam. q̄ cum nō habeat ducentem
nec p̄ceptores nec p̄cipem: parat ī esta-
te cibum vt in hyeme comedat. **P**otest
erubescere piger homo q̄ animal ramp-
uum in futurum sibi p̄ouidet. et ip̄e vñ
rōnis habens non vult sibi p̄ouidere.
de futuro. **I**tem videmus aquā semp̄
deorsum currere nisi impediatur. et sic d̄
omnibus creaturis et aialibus. **U**n̄ **A**re-
sto. li. xi. aialium. **N**ullum ens naturali-
ter est otiosum. vñ in omnibus aialibus

et res multa...
vobis dicitur...
Luce. xij. de ficulnea...
am...
mon...
fructus...
mas...
p...
super...
semita...
a deo...
eterno...
O...
his...
rotas...
nes...
nō...
sustine...
et...
p̄...
nare...
u...
m...
l...
r...
me...
q̄...
le...
c...
et...
los...
t...
cre...
d...
se...
v...
q̄...
c...
s...
de...
n...
q̄...
h...
n...
q̄...
l...
n...